

KIADÓ HIVATAL:
zikes Antalkönyvnyom
dája, hova az előfizetés
pénzek, hirdetések és
minden a kiadóhivatal
érdeklő közlemények
küldendők.

Nyitványban egy
sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos
áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 5 frt. —
Félévre . . . 2 frt 50 kr
Negyedévre 1 frt 25 kr

SZERKESZTŐSÉG.

Beliczey-ut, 15. szám
hova a lap szellemi ré
szét illető közlemények
küldendők.

Kéziratok nem
adatok visszak

Ki az oka?

I.

(D.) Két pisztolytörés dörrenése rázta fel lethargiájából a magyar társadalmat, mely mindannyiszor reagálkorhadt institúciói, fonák berendezései ellen, a hányszor egy áldozat vére pirosra festi a küzdőtér porondját, de mely aztán mikor az első izgalom csillapultával feledé felháborodását, maga siet tömjént gyujtani azoknak, kik külön társadalmat akarnak alkotni a társadalomban és annak a külön társadalomnak kiváltságos tagjaiul akarják magukat tekintetni.

Felrázta közönyéből az országot a Nagyváradon Örlei pisztolyából kiröpült golyó s a lovagiasan gyilkolt áldozat halálhőrgését elfojtja a felháborodás moraja, azok ellen fordulva, a kik a demokratikus alapra épített és csak is ez alapon fejlődhető Magyarországon az osztály uralmat a párbaj mezéjén birt főlényük sulyával kívánják érvényesíteni.

És ezen halálnak oka két okozattal bir. Az egyik okozat a mai gentrynek izgágasága, a második pedig a sajtó tulkapása.

Joggal háborodik-e fel a polgárság közvéleménye a magyar gentry egy részének ama tulkapásai ellen, melynek olyan szomorú tünetét képezik az Örlei-Kálmán féle párbaj előzményei? Kimondjuk nyiltan, hogy nem. Minden társadalomnak meg vannak a maga jogai és a maga kötelességei. A mi polgári társadalmunk olyan körben véli jogait feltalálni, hogy mialatt jogokat keres, megfélekedzik önmaga iránt való kötelességeiről. A mai

társadalmunk a helyett, hogy a demokraczia egyedül nemesítő elvei alapján tömörülne és ez alapon imponáló hatalommá növekedve izolálná azokat, a kik exclusiv társaságot akarnak képezni, vak eszeveszettséggel fut azok után, a kik nem akarják elfogadni és kapaszkodik azoknak társasága után, a kik mihielyest magukban maradnak, mihielyest nem törődik velük senki, minden műveltségük (ha egy hitvány érettségi bizonyítványt már qualificationnak tekintik) minden vagyonuk (még ha nyakig usznak is tisztességes és nem tisztességes adósságokban) minden sport! különlegességük daczára sem miké válnak a nagy nemzettest egészséges, munkás tagjaival szemben.

Kálmán, a nagyváradai pisztoly párbaj sajátos áldozata, egy kóros társadalmi állapotnak áldozataként nyugszik átlótt mellel. Oly társadalmi betegségnek áldozata, melyből sok hamis helyzet, sok szerencsétlenség származik, de melyet nem lehet meggyógyítani mindaddig míg bizonyos privilegizált társadalmi izgágák fölött meg nem konditják a lélek harangot. És ez a sajtó feladata lesz A mig akad polgár, a kit boldoggá tesz egy gentry kézszeritása, a mig nem lesz meg az a polgári önértzet, melynek büszkesége jogosultabb a gentry világ összes koronáinak hívságos ragyogásánál

Azoknak, a kik közül a nagyváradai lövő kikerül, az az életszokásuk a mit követnek, az a kodexük, a minek engedelmeskednek; mint a hálnak a víz, egyedüli elemük az a különleges légkör, mely az adósságokban uszó fél gentryk elméit betölti.

Hát jól van. Éljen mindenki úgy, a hogy akar. Mi közünk hozzá, ki mit csinál, ha csak erre nem kényszerít. Alkothat magának egész világot a gavallérság paragrafusaiából, kezdheti a nappalát éjjélkor, szivarra gyujthat pisztolytöréssel, nyakát törheti a hol tetszik s ha kedvére válik egy Debreczenből rendőreileg kiutasított színésznő jubileumára is alakíthat egy egész külön társaságot és hodoíhat neki a maga ritusa szerint.

Mindaddig, mig ez az exclusiv társaság privat emberek privat társasága marad, akár a feje tetejére is állhat tőlünk.

De ne akarjon érvényesülni, mint nyilvános társadalmi tényező és ne kísértse meg bélyegét nyomni félszeg kedvteléseinek egy korszakára, a nemzet életének, mert ehhez nincs joga. És ha megteszi, támadjon fel a nemzeti közérzület úgy, mint a hogy most forrong, de ne olyan gyáva tehetetlenül, hogy csak öklét szoritja haragjában, mely nem erős megváltoztatni azt, a minek megelőzése rég tőle függ, hanem a korszellem és a nemzetfenntartó geniusz által sugallt erővel, mely visszaüzze a kizárólagos sötét klubjaiba azokat, kik a magyar állami és társadalmi élet mai alapjain nem birnak létjogosultsággal, ha csak nem vetkezik le a 48-iki események folyamányát képezett nagy átalakulás óta nevetéssé vált, elavult allürejeiket és nem olvadnak be a nemzet testébe.

És ki az oka, ha annak a pisztolya dönti el a kérdést, akinek egyáltalán nincs is joga feltenni a kérdést oly alakban, a hogy az a

TÁRZA.

A próba-menet.

— A „Szarvasi Lapok” eredeti tárczája. —

Sajnálom Sebestyén, de a legjobb akarattal sem segíthetek. Simon beteg, a veres Harmos elment a 451-essel és csak a vegyessel tér meg. Teljesen magunkra vagyunk. A felügyelő ur a próba-menetet ma kívánja megtartani, a bizottság azonnal itt lesz és most az utolsó perczen a dolgon nem lehet változtatni. Különböben is estvére visszatérünk.

Az engedelmséghez szokott mozdony vezető a fűtőházi főnök szavaira szótlanul hajtotta meg fejét. A viszonyok, a körülmények úgy parancsolták — engedelmeskedni kellett. A beteg feleség, az a kis világ polgár, kinek megérkeztét szivszorongva lesik minden perczen odabaza — csak másodrendű kérdéssé válnak az első útjára bocsájtott mozdony próba-menete mellett. A köteleesség mindenek előtt.

A gép ott áll, teljesen felszerelve. indulásra készen. A tisztaságtól ragyog, fénylik rajta minden. Sebestyén még egyszer körüljárja, megnézi, megvizsgálja. Majd ki veszi a fűtő kezéből az olajos kannát, megolajozza az egyes részeket, aztán felugrik a lépcsőre és eloglalja helyét. A mozdony vezető a legnagyobb ur, a leghatalmasabb despota a világon. Ha egyszer reá tette lábát a mozdonyra, a legfüggetlenebb uralkodó azon.

Éberségétől függ százak élete és kezének egyetlen hihás mozdulatától milliónyi vagyon. Sebestyén is átérzte hivatásának fontosságát, pályájának nyomasztó viszontagságos voltát. Az a nehéz folytonos figyelmet igénylő foglalkozás, az a tudat, hogy minden egyes utja alkalmával nem csak állásával, de szabadságával,

életével játszik, reá nyomták, a komolyság bélyegét egész lelkére. A fiatal életvidám embert szótlanul, magába zárkozottá tették. Terhes foglalkozásával járó komolyságát lassan, észrevétlenül átvitte az életbe is. Előbb barátai, utóbb családi körébe. Az egyszerű, szerény butorzatú kis lakban heteken át nem hangzott vidám kacaj. Az a kis szelid asszonyka, az ő ábrándos kék szemével, szeliden mosolygó arcával nem tudta felvidítani. Valami hiányzott, valami után vágyódott. Eiezte mint tágul ki szive arra a gondolatra hogy most már lesz valaki . . . lesz ki megváltoztatja ezt az életet. . . boldoggá, vidámmá fogja tenni. . . oh csak láthatná már. . .

— Mehetünk, Sebestyén!

A próba menetet intéző bizottság tagjai felszálltak a gépre. A távozó örházak jelző harangjainak hangját ide hozta a szél. A mozdony sipja egy éleset, rövidet fűtyölt és azzal lassan vigyázva indult neki első útjának.

A gyermek első lépései, az ujonnan épült hajó vízre bocsátása, egy új mozdonynak első próba-menete egyenlő ünnepélyes mozzanatok. A gép lassan mozgásba jött és a mozdony-vezető erős keze, éles szemei által vezényelve, biztosan haladt pályáján. Sebestyén évek óta jár már ezen a vonalon. Ismerős minden fa, bokor, minden hid és útátjáró. Az örök kétszeres pontossággal teljesítik kötelességeiket, hisz értesülve vannak, hogy próba-menet közeledik. Ki volna oly bátor kenyerét koczára tenni? A merre a gép elhalad, az útsorompók mindenütt leeresztve, az örök jelzőtárczával állanak minden örháznál. A régi megszokott alakok. Nemzedékről-nemzedékre száll át e foglalkozás. Pályáor volt az apja, azzá lett ő, annak neveli gyermekeit is. Az ő egyszerű, idegenszerűséghez nem szokott szeméi előtt szebb pálya nincs, nemesebb hivatás nem is létezhetik. Sebestyén ismeri őket. Ott látja már évek

óta. Könnyedén biezcent fejével egyet a mint mellettek elhalad, néha-néha jobb kezének mutató ujjával sipkáját is érinti — ez már nagy tisztelet jele — és szeméi vizsgálva kutatnak a messze távolban, a pálya mentén, hogy nincs-e baj, veszély előtte, örházak majd állomások egymásután maradnak el. A mozdony többször megáll menetközben. A bizottság tagjai le szállanak a nyilt pályán, gondosan apróra meg figyelnek mindent és legnagyobb meglegedésöknek adnak kifejezést.

Néhány órai út után elérték a kitűzött állomást. A gépet a fordító korongon meg fordították és az egész társaság rövid pihenő után vissza felé indult. Sebestyén sietve száll fel a gépre és a bizottság tagjai még jóformán helyeiket sem foglalták el a mozdonyon, már megadta a jelt a gőzsippal és sietve indult kifelé az állomásról, vissza haza felé. Elfoglalt helyén nem ismert semmit kötelességén kívül. Komor arca csak előre nézett, kezei a szabályozón pihentek s most, hogy a rendes menetrendszerinti sebességgel haladtak visszafelé, gondolatai nem időztek a messze távolban, hanem, egész eszmeköre a felügyeletére bizott mozdony szabályos, biztos haladásához fűződött.

— Megállni — hangzott egyszerre három ajakról is. Sebestyén is észrevette a pálya közepébe tűzött tárczát, mely piros lapjával szembe fordítva állta el az örház előtt az utat. A pályáor egész családja kint volt a ház előtt. A gyermekek bámsz szemekkel néztek a prüszkölő masinára, a feleség aggodo pillantást vetett férjére, ki hivatásának teljes tudatában, önértéttől dagadó kebelével, ambícióval telve forgatta feje felett a piros zászlót.

A mozdony megállt.

— Mi baj!? — kérdezte a felügyelő az odaszaladó őről.

— Jelentem alássan a nagyságos felügyelő úrnak

nagyváradi párbaj előzményeiben, mint társadalmi probléma felvetve van?

Mi vagyunk az okai — a sajtó. Erre pedig legközelebb visszatérünk.

A mostani felháborodás oly mélyen reagál, hogy képes lesz létrehozni ama nagy átalakulást, a mi fájdalom csak elméletben ment végbe, de a mi után a gyakorlati életben talán már nem sovárgunk hiába.

Le a párbajjal!

A nagyváradi párbaj tragikus kimenetele az egész országban mély és igaz részvétet keltett. Az özvegyen maradt feleség, az apátlan árva keserves panasza viszhangra lett minden felé s tán nem is akadt ember széles ez országban, ki lelke mélyéből megvetést ne érzett volna az alig pelyhedző ficsur iránt, ki minden igaz ok nélkül rátámadt egy emberre, kit nem csak Nagyvárad, de az egész vidék tisztelt és becsült, s kényszerítette, hogy koczkára tegye életét — oda bizza sorsát annak az ostoba golyó szeszélyének, mely ki is oltott egy munkás életet, halálát okozta a közügyek lelkes bajnokának, a családját bátványozó férjnek és apának.

És az az ártatlanul kiontott vér, hiába kiált boszúért. A földi igazságszolgáltatás tehetetlen e bűnös merénylettel szemben. Mert egyébként alig nevezhető. A becsületnek az ember eme legfőbb kincsének semmi köze sem volt a nagyváradi tragédiához. De hogy lett volna. Mert hiszen az a ki élve maradt nem állította minden igaz ok nélkül megtámadni azt az embert, a ki neki soha legkisebbel sem vétett, oda merészkedett melléje s megtámadta, szidalmazta, mert csak ily módon lehetett hozzá, csak az utcák s csak az utcáira való szavakkal ronthatott rá. Ha Örley úr tisztában lett volna azzal, hogy mi is tulajdonképpen az a becsület, ha könnyelmű gyerekek észszel nem gondolkozik más ember becsülete felett, bizonyára nem támadta volna

minden vonat megállítandó" jelt adtak az állomásról.

Az urak bosszusan néztek egymásra. Meg kellett látni. A mint a történetű esélyeket mérlegelték, a hang lassu, szabályos kongással újból megszólalt. Szafajtott lélekzettel leste mindenki az ütések. Az a felesége kifejezéstelen szemeket vetettek egymásra, a gyermekek bambán, tátott szájjal néztek a szögbe, a fűtő a mozdonyvezető, ez a felügyelő arca vizsgálta és mindnyájan, figyelve, némán hallgattak a vészjósló, egymást követő hangokat.

— Ot-egy, öt-egy, háromszor egymás után ismételve.

— Mozdony jöjjön munkásokkal — hangzott egy-egyre minden felől.

— Előre!

A pályőr a jelző zászlóval kezében előre szalad. Lép lép lassan lépésben haladva követi. Az ör legnagyob fia, ki már érti a szolgálatot, visszatűri az elcsúszott mozdony háta megett a tárczát „fedezve" ezzel a szöveget.

A bizottság tagjai élénk eszmecserebe bocsátkoznak. Vonat az egész vonalon nincs. Rendkívüli beavatkozás nem lett. A kavicsos a bányában várja be a mozdonyt és a 403-as, a 403-as pedig még nem érkezett Pusztá-Csapról. Elékerülnek a zsebekből a mérlesek és graphikonok s rövid idő múlva egy-egy megállapodtak abban, miszerint — feltéve, hogy a kavicsos engedély nélkül el nem hagyta a bányát — semmiféle vonattal baj nem lehet. A vesztés csak a pályán van. A hosszas tapasztalat és a munkásoknak élő férfiak szakismerete nem sokára már megállapítja, hogy az akadály csak is a 71 és 72-es számú őrházak között, a fekete patak hidjánál lehet. A nap eső alámosta a talajt, vagy a megdagadt víz megrongosította a hidat — szóval a forgalmi akadály csak a ponton lehet.

(Vége köv.)

meg Dr. Kálmánt. De mert halvány fogalma sem volt a „becsület lovagjának" a becsületről és csak a megvívandó párbaj mely újabb babérokat volt hivatva fenni dicsőséges homlokára, csak ez lebegett szeme előtt, ezért szidta össze azt a tisztességes embert s kényszerítette a párbajra.

Ez nem maradhat így. Az ártatlanul kiontott vér a magyar társadalmat hívja fel a párbaj könnyelmű hősei ellen s a magyar társadalom, mely az emberi nyomor enyhítésére készséggel nyújt segédkeztet. a nyomorult emberek ellen is kész actióba lépni. Egyik napilapunk, A Honvéd nyílt levelet intézett az ország olvasóköreihez, lelkes felhívásban arra kéri őket, hogy különösen társadalmi uton hassanak a párbaj ellen, s a felhívás viszhangra is lett, a főváros s a vidék kaszinói, olvasó körei nagy örömmel üdvözölték a nemes eszmét, mindenféle gyűléseket tartanak és csatlakoznak „A Honvéd" által megindított mozgalomhoz, s talán évek hosszú sora óta ennél nemesebb, ennél szebb mozgalmat nem tanúsított lap, amelynek azonban csak úgy lehet eredménye ha egy olvasó kör sem zárkozik el a mozgalom elől s czélul tűzi ki magának megvalósítani a megpendített eszmét! „Le a párbajjal! Féket a garázda párbaj hősöknek védelmet a munkás polgár becsületének".

Mily szép, mily nemes eszme, megvédeni a munkás polgár becsületét! Milyen könnyen lehet ennek az eszmének propogandát csinálni, az eszmét megvalósítani, melyben a legdemokratikusabb szellem talál megnyilatkozást s a mely oda állítja a becsületet arra a magaslatra, hová el nem ér a garázda párbajhősök öldöklő fegyvere, ostoba golyója.

A szarvasi kaszinóhoz van néhány szavunk. A kaszino tagjai a szarvasi intelligencia sorából kerülnek ki, lehetetlen, hogy ebben az intelligens testületben süket fülekre találjanak a párbaj ellenes akciónak most már az egész országban messze hangzó szavai. Karolja fel a szarvasi kaszino is az eszmét, csatlakozzék az országos mozgalomhoz, tartson e tárgyban gyűlést s mondja ki színtén: *hogy tagjait pártfogása alá veszi azon esetben ha holmi pipogya párbaj hősök csak azért, mert verekedni nem akarnak a nyilvánosság útján a „közmegegyezés" nek adják át s a maga részéről is csatlakozzék az ország többi köreinek együttes kérvényéhez, mely a kormánytól és az országgyűléstől a párbaj megszüntetésére a legszigorúbb intézkedések megtételét kéri.*

Hiszszük, hogy a szarvasi kaszino nem fog kérésünk elől elzárkózni s minden lépés, melyet ebben az ügyben tesz csak dicsőségére fog válni a szarvasi kaszinonak.

Sárkány Béla.

Legyzőkönyv.

Felvetett Szarvason 1893. évi szeptember 28-án Dr. Fuksz Ede városi főorvos ur elnökelete alatt a Körös esatornában lévő víztömeg felfrísítése tárgyában.

Jelen voltak alólírottak:

Dr. Fuksz Ede és Dr. Szlovák Pál községi orvos urak következő véleménynek adnak kifejezést:

1., Városunk alatt levő elzárt holt Körös vize romlott, poshadt, a könnyű levegőt rontja s a közegészséget veszélyezteti.

2., A mostani vízfelfrísítés módját ezen hátrányok eloszlatására elégtelennek tartjuk a következő okokból: a., Miután a zsilip? magasabban áll, mint a holt Körös medre, a holt Körösben levő romlott víz egyrésze mindig benn maradt, egészen kinem bocsájtatható.

b., A belviz esatornákat messze vidékről összes tartalmukat ide hozzák, a mely nem áll másból, mint trágyás földkekről lefolyt vízből, tartalmazva azonkívül minden bomlásban levő szervi anyagokat, — tehát dulált trágya lének nevezhető.

Miután pedig a vadvizeknek a holt mederben való össze gyülekezése rendszerint s szükségképpen összeesik azon időszakokkal, a midőn a folyó mederben is a vízállás magas, a holt medernek szonnyes vize ki sem bocsájtatható.

c., Mivel a beeresztendő friss víz mennyisége a mederben levő víztömegétől függ minden esetben a beereszthető friss víz csak egy töredékét fogja képezhetni a holt mederben egész éven át tespedő és poshadó

víztömegnek; sőt megtörténhetik azon eset is, hogy azon esetben, ha a leeresztett belviz, a holt medret annyira felduzzasztja, mint a minő víz magasság a holt mederben egyáltalán megengedhető, egy általában egy csepp friss vizet sem lehet hozzá bocsájtani.

A fentebbiek alapján tehát föltétlenül megköveteli Szarvas község lakosságának közegészség ügye, hogy a fent vázolt hátrányok teljes elhárításának, a mi véleményünk szerint csak is a holt meder vizének folyóvá tétele által lesz alaposan elérhető.

Városi mérnök az orvos urak által előterjesztett véleményét alanyilag tárgyilag érdemileg és lényegileg magáévá teszi, s szükségesnek véli, a második zsilip felállítását miután az említett panaszok csak is ez uton s ez által nyerhetnek érdemteljes orvoslást. Kéri vizrajzi felvételre vonatkozó megbízást, hogy részletes tervezetet nyújthasson be ez iránt, mivel nem rendelkezik ez időben teljes megbízható adatokkal.

Közegészség ügyünk sürgősen megkívánja, hogy ezen kérdés, mely csak méltányosságon alapult, mielőbbi megoldást nyerjen.

Kmft.

KORCSOK JÁNOS.

jkv. vezető.

MELIS GYÖRGY

bíró.

FUKSZ EDE

b. elnök.

Dr. SZLOVÁK PÁL

DEUTSCH ARTHUR

v. mérnök.

Ujdonságok.

— Áthelyezések. A helybeli róm. kath. segéd lelkészi állásra Molnár Kálmán csabai s. lelkész, a szentandrási s. lelkész Mandoky Sándor pedig Kigyóóra helyeztetett át ugyan ily minőségben.

— Felügyelő választás. A kondorosi ev. egyház presbiteriuma egyhangulag és közölkedéssel Dr. Havriár Gyula szarvasi ügyvédet választotta meg a múlt vasárnapon egyház felügyelőül. Kívánjuk, hogy a tevékeny s minden hazafiasért, széppért buzgólkodó férfiú sokáig viselje ezen tiszteletbeli hivatalát az új egyház javára s felvirágoztatására.

— Kaszinó átalakítás. Kondoroson a tavaly megnyitott kaszinó helyiséget átalakították vagy is a szükséghez képest — szűkítették. Hiába! a nagy terem nem vált be, télen hideg volt s nyáron — üres. Így hát a kaszinó eddigi tágas és csinos helyiségeit a m. kir. postahivatallal megosztják s talán a kettő együtt meg is fér, megis él.

Hivatalos látogatás. Járásunk főszolgabírája Dr. Krcsmár János e hó 27-én hivatalos látogatást tett Kondoros község házában.

— Kolera Gyulán. Szept. 26-án délután Gyulán a kubikmunkások közül egy kolerában megbetegedett és még akkor éjjel a járványkórházban meghalt. Szerdán az elhunyt munkás atyja betegedett meg kolerában. — A vármegye alispánja az október 4—8-ig engedélyezett gyulai országos pótvásárt, a fellépett kolera miatt betiltotta, a város pedig zár alá helyeztetett.

— Esperességi közgyűlés. Az endrődi alesperesség r. kath. papsága szept. 26-án Szentandráson közgyűlést tartott.

— Vinczellér iskola. A ménesi m. k. vinczellér iskolánál az 1893 ik évi december hó 1-én kezdődő tanórvra több ingyenes hely van üresedésben. Felhívának tehát mindazok, kik erre pályázni akarnak, hogy folyamodványukat, melyet a nagyméltóságú földművelésügyi m. k. miniszteriumhoz kell címezniük — f. év november hó 1-ig a ménesi m. k. vinczellér iskola igazgatóságánál (u. p. Gyorok, Aradmegye) nyujtsák be. A belépőtől kivánt feltételek: hogy katonai kötelezettségén túl legyen, és hogy tudjon írni, olvasni és magyarul beszélni. A tanfolyam egy év. Bővebb felvilágosítással megkeresésre alólirt igazgatóság készséggel szolgál. Ménés, 1893 évi október 1-én. A m. k. vinczellér-iskola igazgatósága.

— Közgyűlés. A Körös-tisza-marosi ármentesítő társulat 1893. év október 12-én d. e. 9 órakor Vásárhelyen a „Fekete Sas" szálló nagy termében évi rendes közgyűlést fogja megtartani.

— Beiratás. A városi és tanyai ismétlő iskolákban október 11-én kezdődnek a beiratások.

— Tanulmány utra. Karácsonyi János drnak a békéscsaba monográfia írójának a monográfiai bizottság müncheni tanulmány útjára, az ottani könyvtárak felkutatására 500 frtot utalványozott.

— Áthelyezés. Lencz István helybeli póstatiztet az igazgatóság Debreczenbe helyezte át.

— Szüret. Mint értesülünk a szüretet az előjáróság október 7-ére engedélyezte.

— Amerikából csak e napokban tért vissza a világhírre vergődött Mauthner Ödön hazai magkereskedő czég főnöke, ki egész nyáron át ott tartózkodva

ezen idő alatt sorra látogatta Amerikának nevezetesebb farm- és kert-telepeit és itt nagyon figyelemre méltó érdekes és fontos tapasztalatokat gyűjtött, a melyeknek közéletét rendkívüli érdeklődéssel várják a mezőgazdasági és kertészeti körökben. Egyébiránt úgy halljuk, hogy Mauthner úgy előszóval több felolvasás során, valamint egy cikksorozatban fogja említett tapasztalatait közrebocsátani. Visszatérvén Európába még itt is több olyan kulturállamot látogatott meg, melyeknek földművelési és kertészeti haladottsága magas színvonalon áll. Többek közt Hollandiát, a virághagymák kies országát is meglátogatta és itt személyesen válogatta össze czéje részére a szebbnél szebb virághagymákat, melyeket nekünk is volt alkalmunk látni és elmondhatjuk, hogy azok olyanok, a minők Magyarországon még nem voltak.

— **Megbocsájtott hűtlenség.** A fiatal ügyvéd a csak néhány hónapja nős, egy házon kívül töltött éjszaka után reggel haza érkezik csatatosan, lucskosan árcosan és tenyerébe temetve arcát a falnak dőlve megáll az ajtó mellett. Az ilyenekhez nem szokott fiatal menyecske rémülten összecsapja kezét:

— Mi lelt téged ember?

— Nehezen mozgó nyelvel dadogja az:

— Ah, az az... Eszter... Oh az az... Eszter... Oh az a drága jó Eszter...

— Micsoda Eszter? — vágott hirtelen haraggal dadogó férje szavába a megsértett asszony, — Tehát Esztered van neked? Hát a gyűrűd, hát az órád hol van?

— Ne búsulj asszony. Ott, ott vannak a hol azt a jó Eszter... .

— Hol van az az Eszter? — Kérdezte izgatottan és könnyes szemekkel a fiatal asszony.

— Ott van Dani bácsinál — nyögte ki végre a támogatásra szoruló férj — a hol azt a drága jó Eszter... ház y c o g n a c o t ittuk.

— Vagy úgy! — s azzal örömmel karolta át támlolygó férjét az asszonyka — Jer és alud ki magad drága férjecsém, mert ezt az Esztert megbocsátom. És a családi béke ismét helyre állt.

Színház.

Pénteken szept. 22-én „Pepita“ három felvonású operette adatott. Csinos, mulattató és szép zenéjű operette, csak hogy némely helyen meséje túlságosan frivol. Ritkán láttuk a színészeket oly felvilágosított hangulatban, mint a minő mostani játékukban tapasztalható volt. H. Serfőzy Etel valóságos művészettel énekelte a pepita keringőt, játéka, fürgé mozgata egyaránt tapsra gerjesztette a jelenlévőket. Réthy Lina szintén igen kellemesen énekel, mi által többszöri újrázásban részesült. Borbély Sándor ritka ügyességgel ábrázolta Don Gáspárt, az ének részeket is határozottan, tiszta kiejtéssel adta. Beczkóy József San Lucár grófot személyesítette méltó elismeréssel. Nógrád y János Don Fredró kapitány szerepében szép sikert aratott, éneke ez alkalommal megnyerte tetszésünket, noha hangja olyan sajtáságos, mintha mesterkélten jönné ki torkából. O. Kiss Julia kifogástalanul adta Spanyolhon királynéjának szerepét. A zenekar most is bravurozott.

Szombaton szept. 23-án „Thermidó“ négy felvonású színmű került előadásra. Sokan azt mondták, hogy e darabnak nagyobb a reklám híre, mint mű becsé, s részben igazat is kell adnunk e felfogásnak; azonban nem egészen a darab tökéletlenségéből származhat a vélemény, hanem inkább vonatott lejátszása tette unalmassá, érdektelenné.

Különösen az első felvonás, melyben Martiál nagy terjedelmű monologja fordul elő, határozottan untató, különösen olyan előadás mellett, minőt Demény y töl ez alkalommal láttunk. Aztán a szerepet is jobban át kellene olvasgatni, mert csupán sugó után beszélni kínos az előadóra, de kellemetlen a közönségre is.

Az egész előadást N. Bodroghy Lina jól átértézt, és kellő hatással színezett játéka mentette meg a legszigorubb kritikától. Bodroghy úgy látszik nagy tehetségű drámai színésznő, kinek minden mozgulata, mimikája jelentőségteljes. H. H. a s s y jól megjátszotta ugyan Labussiere szerepét, noha ő sem fejtett ki most annyi ügyességet, a mennyit tőle előzetes játékaiból kifolyólag elvártunk. A többi szereplők közül: Timárné Róza, Beczkóy, R. Nagy, Borbély, Győző és Olasz érdemelnek említést.

Vasárnap szept. 24-én zsufozásig telt ház előtt adatott „Tót legény Amerikában“ című bohózat. Nem is vesszük bírálat alá e darabot, hiszen egyéb intenciója alig van, minthogy könnyezésig kacagtassa az embert. És ez nem is maradt el színházunkban sem, mivel a szerepek jó kezekbe voltak letéve. Kiváltképpen Beczkóy y J. e darab legtöbb alakja olyan Pa-

panek Dano volt, hogy az egész tót vidéken sem lehetne kiülbömbet találni. Beszéde, maszkja egyaránt fényesen sikerült. Mindjárt utána jön. Borbély Sándor, a ki dícsérettel személyesítette Mandelblük Áron bukott bankárt. Nem kevesebb ügyességgel játszottak: Halassy, H. Serfőzy, Német, Timárné, R. Nagy Gyula és a többi mellékes szereplő személyek.

Hétfőn szept. 25-én Beczkóy József jutalomjátékául a „Tékozló“ látványos tündérrege adatott. Szép intencióval írott darab, csak az a kár, hogy ilyen kis színpadon nem lehet teljes apparatussal bemutatni. Egyébiránt Demény y Albert, mint Flotwel Gyula személyesítője sikerülten mutatta be a könnyelmű tékozló nemes, noha itt-ott némi merevség észrevehető volt játékán, Beczkóy József minden mozgulatában, beszédében igen szépen ábrázolta Bálint hű szolgát, különösen mint asztalos, az ő feleségével H. Serfőzy Etellel valódi művészi képét nyújtották a szegény sorsu népes családi kör élet viszonyainak. Halassy és Német eléggé megállták helyüket. A képek közül Cheristane hatyu kocsija, a fényes kastély kastélyrom és Cheristane menybe menetele sikerült legjobban. Végül pedig legnagyobb baj az volt, hogy a jutalmazott jeles színészt a közönség nem részesítette olyan pártolással, mint ő azt megérdemelte volna. Az tény, hogy ez este sokaknak megállott az órája, mert ritka közönség volt a színházba.

Keddén szept. 26-án utolsó bérelti előadásban ment Bisson három felvonású vígjátéka „A megboldogult“. A szereplők közül Duperron magánzó személyesítője Győző aratott legnagyobb sikert, pedig ő is nagyon tulzoltan játszott. S. Molnár Vilma és Márkus Ilona igen kedvesen eszevegték. Halassy, Borbély y Beczkóy szintén jól játszottak volna csak hogy ez alkalommal némi vontatottság és kedvetlenség mutatkozott előadásukon. Az előadást gyér számú közönség nézte végig.

Szerdán szept. 27-én került színre „A csók“ Dóczy L. három felvonásos vígjátéka. Az előadás S. Molnár Vilma jutalomjátékául lett volna szánuva, de bizony sajnálattal kell kimondanunk, hogy majdnem üresen maradtak a padok, a közönség e kedves színésznőt sem pártolta. Egyébként a darab előadása is igen kedvetlenül ment. Legelőkeltebben mégis S. Molnár Vilma játszott, dacára az óriási közönynek. A csók című monolog, mely e darabnak gyöngye, elég hatással és rutinnal adatott általa. Demény y Albert, Borbély y Beczkóy, Márkus Ilona és Győző több-kevesebb élénkséggel játszották meg szerepeiket. Említésre, sőt dícséretre érdemes Overture concertje, melyet a zenekar az I. és II. felvonás közt lendülettel mutatott be.

CSARNOK.

A nők életkora.

Irta: Eleven ördög.

I.

A közönséges illedelem azt tartja: „Nem illik nőtlől kérdezni, hány éves.“

Böles törvény ez, noha a kérdés magában oly ártatlan, a milyen természetű. De a legtöbb esetben kínos feszültséget okoz, ha felvetik.

Sok nő rossz néven veszi a kérdést; jobban megnehezít, mintha valamely kérő egyenesen kérdezné tőle, mi a hozománya, a mi szintén tévedése az izlésnek és tapintatnak. Nagy minisztérium is lehet a nők életkora, mert még Mózes is kiméletes volt Évával szemben, mikor a bibliát írta, mert életkoráról az egész öt könyvben egy kukkot sem szól, noha a többi szereplők életkorát nagy pontossággal jegyezte föl. Csak annyit tudunk róla, hogy fiatalabb volt Ádámnál, mert hisz az ő bordájából származott. Igaz, hogy Sárával szemben már nem volt udvarias, mert kiméletlenül oda teszi egy helyen: „Vala pedig akkor Sára kilenczven esztendő“ — a mi nagy indiskréció Mózesöl.

Meg is kapja a büntetését az, a ki ily kérdéssel zavarja a nők derült homlokát. A büntetés pedig abból áll, hogy a kérdező ritkán tudja meg a valót; még jó, ha egyáltalán feleletet kap. Egy híres psychologus azt állítja, hogy nem is jó izlésű az a nő, a ki életkorát, ha az bizonyos határokon túlhalad, elárulja férfiaknak, azonban azt ajánlja, hogy szkeptikusan fogadjanak minden nőtlől származó kijelentést, a mely akár saját, akár más nőre vonatkozik. Mert még a tizenégy, tizenhét évesek is meghamisítják életkoruk adatait és — idősebbnek mondják magukat. Ez természetes is, mert ez a kor az, melyben a leányokat „süldök“-nek nevezik. Gyermeknek már idősek, hölgyeknek nagyon is fiatalok. A legtöbb leány alig várja, míg 18 éves

lesz; de ha azután e kört elérte szeretne is ott me-állapodni.

A fiatalítás művészete csak a 23-ik életévben szokott kezdődni és sok nő, ha ezen koron túlhaladt — még csak sejteni sem engedi az embert valódi életkoráról. Egy nagy hírű francia színésznő Dejazet Paula mindig mélyen hallgatott, ha életkoráról volt szó. Soha sem mondta meg senkinek, de mindig haragra lobbant, ha tudni akarták. Egy alkalommal tanuképen állt a törvény előtt. A jegyző magánaton kérdezte egy intimus jelenlétében. Uram — felelé a művésznő — igazán nem tudom hány éves vagyok. De különben is minek olvasnám életvéimet? Pénzeimet, zsebkendőimet, gyémántjaimat megolvasom, — mert azokat ellopthatják. De minek olvasnám éveimet, hiszen azokból úgy sem lopnak el egyetlen egyet sem...

A jegyző nevetett.

— Irjam tehát, hogy negyven éves?

— Micsoda? — kiáltá a színésznő és odafordult intimusához. Mit szól e barbárhoz? Lehetséges, hogy negyven évesnek tartanak?

— Rossz emlékező lehetőségem van — felelé ez kitérőleg — nem emlékszem, bizonyosan, hogy már harminczöt év óta működik a deszkákon, tehát nem lehet még negyven éves.

Jól van — mondá udvariasan a jegyző, — mondjuk hát: harminczöt éves, mert hisz első föllépése alkalmával született — a színművészet.

Ez czélzás volt arra, hogy a művésznő öt éves volt mikor a színpadra lépett. De hogy mikor volt öt éves, azt sohasem tudja meg halandó ember.

Volt Dejazet Paulának egy kortársa, a híres balleteuse: Marignán Jozefa. Ez sem mondta meg soha senkinek, hogy hány éves, sőt születési helyét is gondosan eltitkolta, nehogy valamely kíváncsi vonatra üljön és megtudja a titkot. A párizsi közönség égett a kíváncsiságtól megtudni: tul van-e már a harminczedik éven. Nagy volt hát az öröm, mikor egy szép napon közhírré vált, hogy törvény előtt fog megjelenni, hol a kérdésre felelnie kell. A nagy pillanatot csakugyan elérkezett; a jegyző feltette a kérdést és halotti csend támadt. Ekkor a ravasz nő a jegyző föléhez hajolt [mert Franciaországban nem szoktak barmoknak is jegyzői okleveleket kiadni] és sugva mondta meg neki a — hamis adatot és így sem a jegyző sem a közönség nem tudott meg semmit.

Ravaszabb módon játszotta ki a közönség kíváncsiságát egy híres tragika. Minden kérdésre meg felelt a törvény előtt, de mikor éveire került a sor, a jelenlévő általa berendelt klakeurök úgy elkezdtek horkolni köhögni és mozogni, hogy feleletét még a bírák sem értették, de nem ismételték a kérdést.

Rachel, a nagy tragika, ily alkalommal a kérdésre: hány éves, azt felelte: „Elnéző és udvarias törvényszéki elnököknek harminczkét éves vagyok, egyebet nem mondok.“

Nem francia lett volna az elnök, ha ismételte volna a kérdést.

(Vége következtk.)

— **Tűzhely körül.** Az újságok rendszeren kevés-gondot fordítanak arra, hogy olvasóközönségünk családjának is szolgáljanak olvasmányokkal. A napi ese-mények többnyire olyantermészetűek, hogy csak nagy ritkán érdeklük az asszonyokat, akik több gyönyörűséget találnak abban, ami a tűzhely körül történik, mint azokban a hírekben, amelyek tölük csaknem teljesen idegen világból hoznak jelentést. A Pesti Napló mint modern újság gondoskodik immár arról is, hogy olvasónői megtalálják benne az őket érdeklő közleményeket. Ebből a célból szeptember eleje óta. A tűzhely körül címmel minden héten rendes négy-öt oldalas mellékletet ad, amelyben foglalkozik a nők társadalmi kérdésével, e divat,újításával, közöl konyha recepteket, apróságokat a kézimunkáról, a kertészetről azonkívül tájékoztatja a vidék gazdaszönyait a budapesti piac forgalmáról és áráiról I. Cikküket közöl továbbá gyermek nevelésről és ápolásról, tanácsokat ad illemkérdésekben és mesél a gyermekszobának. A Pesti Napló ezzel az új mellékletével még bizalmasabb, még meg-hittebb barátja lett olvasói családjának. Ezen a rendes heti mellékleten kívül a Pesti Napló minden második héten egy-egy véros monografiájával gazdagítja a Magyarországi városai címmel megindított monografia-so-zozatát. Ez a vállalat bizonyítja leginkább, hogy a Pesti Napló egyformán fontosnak tartja a fővárosnak és a vidéki városoknak érdekeit és hogy minden tekintetben szöszölője akar lenni az egész ország közle-ményének. A Pesti Napló népszerűségéhez nagyban hozzájárult ez a vállalat, mert már az eddigi mono-grafiák is közelebb hozták a városokat egymáshoz és az ország kevésbbé ismert részeire felhívták a figyol-met. Karácsonyra és Újévre rendkívül érdekes és becses irodalmi művel fog a Pesti Napló előfizetőinek kedves-kodni. hogy a magyar olvasóközönség osztatlan bizal-mát és szeretetét meghálálja és még inkább megérde-molje.

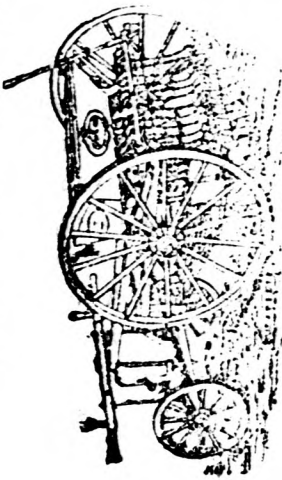
Felelős szerkesztő: Laptulajdonos és főszerkesztő: DEUTSCH ARTHUR. SZIKES ANTAL.

SCHLICK-féle
BUDAPESTEN.

vaöntöde gépgyár
 részvénytársaság
 Gyár és irodák IV. kerület külső váci-út.
 Városi iroda és raktár Podmanický-utca 14. Fiók raktár Kerepesi-út 77

Gőz- és járgánycséplő-készületek

számos első díjjal kitüntetett szab. Schlick-féle
 2 és 3 vasú ekék, mélyítő és egyvetemes acél-
 ekék, eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egyvasú
 ekék, talajmivelő eszközök valamint.
 Schlick féle szab. „Hatalmas” sorbavetőgépek
 Takarmány készítő gépek, daráló-őrítőmalinok
 és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti ame-
 rikai kéveköltő és marokkrakó [arató- és fűka-

száló gépek szállítható mezei vasutak stb. Előnyös fizetési feltételek. Leg-
 utányosabb árak. Árj ingyen és bérmentve.

A ki sokat akar kevés pénzért,
 az fizessen elő a világ legszebb és legolcsóbb napilapjára

- A „Szabad Szó”-ra, melynek főszerkesztője Hevesi József, és mely minden nap ragyogó színű pompás képet közöl több színben a czimlapján.
- A „Szabad Szó” előfizetői és vevői ilyenkor egyszerű és kiváló értékű színes képgyűjteményre tesznek szert, a melyet semmiféle más lap nem nyújthat.
- A „Szabad Szó” napilap, mely szokimondó bátorsággal száll sikra a nép gazáért.
- A „Szabad Szó” jelszava: „Mindent a népért!” a földműves, iparos és munkásosztály lelkes szószólója.
- A „Szabad Szó” a rendes lét érdektesítő regényen kívül még egy harmadik részt ad könyvtárakban színes képekkel, úgy, hogy a mi valóságos remek lesz.
- A „Szabad Szó” ingyen adja hetenkint a „Koszoru” című képes szépirodalmi lapot rendkívül gazdag tartalommal.
- A „Szabad Szó” ingyen adja előfizetőinek a „Szabad Szó” 1894-iki öt színtű nagy képes naptárát.
- A „Szabad Szó” ingyen küld egy hétig mindenkinek mutatvány-számokat.
- A „Szabad Szó” a magyar kir. államvasutak összes pályaudvarain számonkint 5 kr-ért kapható.
- A „Szabad Szó” egyes példányai minden hírlapelárusítónál kaphatók.
- A „Szabad Szó”-ban beiktatott bármilynemű hirdetésnek biztos és nagy az eredménye.
- A „Szabad Szó” az egyedüli napilap, mely színes hirdetéseket közöl naponta.
- A „Szabad Szó” hirdetési áraitól legnagyobb készséggel ad felvilágosítást a kiadóhivatal, Budapest, VI., Teréz-körút 17.
- A „Szabad Szó” **ELŐFIZETÉSI ÁRA:** 1 óra ... 1 frt félévre ... 6 frt
 negyedévre 3 frt egészévre 12 frt
- A „Szabad Szó”-ra előfizetéseket elfogad minden postahivatal és postautalvány útján a „SZABAD SZÓ”-kiadóhivatala: Budapest, VI., Teréz-körút 17.
- A „Szabad Szó” ára számonként: Vidéken 4 kr. Budapesten 3 kr.

SZIKES ANTAL könyvnyomdája

S Z A R V A S O N

ELVÁLLAL MINDEN A KÖNYVNYOMDÁSZAT KÖRÉBE VÁGÓ MUNKÁKAT, ÚGYMINT

DISZES SZÁMLÁK, JEGYZÉKEK ÉS TUDÓSÍTÓ LEVELEK,

ELJEGYZÉSI ÉS ESKETÉSI KÁRTYÁK IZLÉSES MEGHIVÓK ÉS TÁNCZRENDEK SZINES NYOMÁS VAGY ARANYOZÁSSAL

ÉTLAPOK, VÁROSI ÉSKÖZSÉGIHIVATALOS NYOMTATVÁNYOK,

JEGYZÉKEK CZIM-, ASZTALI- és NÉVJEGYEK, GYÁSZLAPOK KIMUTATÁSOK IDŐSZAKI IRATOK stb.

Egy jó házból való fiú tanonczúl felvétetik Szikes Antal könyvnyomdájába.

Minden hazai hírlapra és regényre előfizetés elfogadtatik.